BURHAN KUZU (İstanbul) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Anayasa değişikliklerinin kanunlardan farklı biçimde yapıldığı doğrudur. Dünyanın birçok ülkelerinde Anayasa değişiklikleri biraz farklı şekil usullerde yapılır, bu da, Anayasa'nın öneminden kaynaklanıyor. Tabii bunlar temel metinler.

Bizim Anayasa'mız, 1982 Anayasası'nın ilk biçiminde 2/3 çoğunlukla Anayasa değişikliği yapılması mümkündü. Tabii bunun zorluğu dikkate alınarak, bir de dünyadaki referandum yolu da gözetilerek, 1987'de rahmetli Özal döneminde bu değiştirildi, biraz daha kolay hâle getirildi. Şimdi, maddenin birinci kısmına baktığımız zaman, ilk cümlesinde "Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür" diye bir ifade var. Bu yorumu son yapılan yorumu dikkate alırsak -az önce kürsüde yapılan yorumu- o zaman bu Anayasa değişikliğinin halkoyuna gitme durumu, bu anlamda, zorunlu gitme durumu, hiçbir zaman çalışmayacak demektir. Yani, bu yorum, bir defa, maddenin konuluş amacına aykırıdır. Bu bir.

İkincisi, "İade durumunda 2/3 çoğunluk aranır mı?" sorusuna gelelim. İtiraz da daha çok burada düğümleniyor. Evet, Sayın Araslı'nın söylediği, yazdığı, okuduğu kitaplarda kimi arkadaşlarımız, meslektaşlarımız bu yorumu yapıyorlar. Bu, şuradan kaynaklanıyor. Burada üçüncü fıkrada yer alan diyor ki: "İade üzerine üçte iki çoğunluk ile aynen kabul ederse geri gönderilen kanunu, -kanunu diyor Anayasa- Cumhurbaşkanı bu kanunu halkoyuna sunabilir." diyor.

Şimdi, benzeri bir ifade şurada da var: "Doğrudan veya Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclisin üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoylamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin Kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır." diyor. Şimdi, bu iki, yani üçüncü ve beşinci fıkrayı okuyarak, işte buradan hareketle deniyor ki: "İade üzerine, Cumhurbaşkanının iadesi üzerine Mecliste 2/3 çoğunlukla kabul edilen bir değişiklik halkoyuna sunulabilir." Aslında bu maddeyle vurgulamak istediği şu, yani meslektaşlarımın yanıldığı nokta şurası: "İade üzerine Meclis 2/3 çoğunlukla kabul etmek zorundadır" biçiminde değil, doğrudan, yani ilk gönderme, geçen gönderdiğimizde 2/3 çoğunlukta olsaydı ya da iade üzerine 2/3 çoğunlukla gönderilmiş olsa bile -bunun altını çiziyorum, olsa bile- halk oyuna sunabilir demektir. Yani, Cumhurbaşkanına takdir hakkı tanımak için bu vurgulanmış bir cümledir; yoksa, burada iade durumunda ille de bu kadar rakam bulacaksın diye bir iddia... Böyle bir iddia Anayasa'nın ruhuna uymaz, yazılış biçimine de uymaz.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Hocam, gerekçede ne diyor?

BURHAN KUZU (Devamla) - "Gerekçe" diyorsun. Şimdi, gerekçe meselesinde, Sayın Anadol, 102'nci maddenin gerekçesinde de ne diyordu? "Müzmin hâle getirmedik" diyordu Cumhurbaşkanı seçimini. O zaman "gerekçeyi çöpe atın" diyordunuz burada. Böyle bir şey olabilir mi? Gerekçeyi işe geldiği zaman burada uygulayacağız, gerekmediği zaman da uygulamayacağız. Böyle bir şey olamaz!

Şimdi, gelelim, konunun bir başka boyutuna. Burada kürsüye çıkan arkadaşlarımız "veto" kelimesini kullandılar. Burada "veto" kelimesi, bir defa, kullanılacak bir kelime değil. Veto, meşruti monarşilerde olan bir kelimedir. Bizimki geri göndermedir, özellikle seçilmiştir.

Bakın, dikkat edin, parlamenter sistemlerde geri gönderme durumunda dünyanın hiçbir anayasasında, hiçbir ülkesinde -altını çiziyorum bunun, hiçbir anayasasında, hiçbir ülkesinde- geri gönderme durumunda Meclise ek bir yük getirerek ilk gönderdiği çoğunluktan daha fazla bir çoğunlukla gönder diye bir yükümlülük yüklenemez.

Sayın Hocam, var mı böyle bir şey, söyler misin? Böyle bir şey yok.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Gerekçeyi söyle...

BURHAN KUZU (Devamla) - Böyle bir şey yok. Bu yorum külliyen yanlıştır. Kaldı ki, bu kanun bir pakettir.